

Συνέντευξη στην τοπική εφημερίδα "ΝΕΑ ΤΗΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ"

Ανήμερα της εορτής του Αγίου Πνεύματος, είχα την ευκαιρία να συναντήσω έναν πραγματικό πνευματικό άνθρωπο, τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικόλαο Χατζηνικολάου, που είχε έρθει στη Λευκάδα για να συμμετάσχει στα εορταστικά δρώμενα της Φανερωμένης. Τον ήξερα από τα βιβλία του, που με είχαν συγκινήσει τόσο, με την απλότητα της αλήθειας τους και αισθανόμουν ήδη δέος μπροστά στην ιδέα να συναντηθώ και να συζητήσω μαζί του. Πολλά είχα ετοιμάσει να τον ρωτήσω, αλλά ο μελίσρρυτος λόγος του, τα καθαρά και γελαστά μάτια, η παιδικότητα και ο αυθορμητισμός του, με μάγεψαν. Το μόνο που μπορούσα να σκεφτώ εκείνες τις ευλογημένες στιγμές ήταν πως, αν ήταν σαν κι αυτόν κι άλλοι πατέρες της σύγχρονης εκκλησίας μας ο κόσμος θα ήταν διαφορετικός.

Άνθρωπος ευρείας μορφώσεως, αλλά και πλούσιας επιστημονικής εμπειρίας, έχει αναπτύξει σημαντικό έργο και πολλές πρωτοβουλίες σε διάφορους τομείς. Με σπουδές στο Harvard και το M.I.T. σε επίπεδο διδακτορικού, με ερευνητική εργασία στο New England Deaconess Hospital (Η.Π.Α.) και την NASA, με διδακτικό έργο στα μεγαλύτερα πανεπιστήμια του κόσμου, άφησε τους τίτλους και τη λαμπρή καριέρα για να καρεί μοναχός στο άγιο Όρος και τελικά εκλέχθηκε Μητροπολίτης Μεσογαίας το 2004, αποτελώντας μια ξεχωριστή προσωπικότητα μέσα στον χώρο της Εκκλησίας.

Ο ίδιος δεν παραδέχεται ότι «κάνει τη διαφορά» στους εκκλησιαστικούς κόλπους. Με ταπεινότητα υποδεικνύει πως απλώς χρησιμοποιεί μια διαφορετική πλατφόρμα επικοινωνίας για να εκφράσει την ίδια μαρτυρία σχετικά με την Εκκλησία.

-Πώς αποφασίσατε να αφήσετε την επιστήμη προς χάριν της θρησκείας. Δεν είναι και τόσο συνηθισμένο αυτό...

-Είναι απλώς μια μετάβαση που ξενίζει τον πολύ κόσμο. Το ένα έχει πολύ μεγαλύτερη αξία απ' ότι νομίζουν και το άλλο πολύ λιγότερη απ' ότι φαίνεται. Ο κόσμος βαφτίζει Εκκλησία κάτι, χωρίς να ξέρει τι ακριβώς είναι η Εκκλησία. Νομίζει ότι είναι κάτι κατώτερο...

- Τι είναι αυτό που είναι Εκκλησία και τι αυτό που νομίζει ο κόσμος;

Ο κόσμος νομίζει πως είναι μια λέσχη συντηρητικών ανθρώπων, το οποίο βγήκε για να φοβίσει τους ανθρώπους, για να αξιοποιήσει τις ανασφάλειές τους. Θα 'ρθει στο πανηγύρι, θα δει τα παγκάρια και θα μείνει σ' αυτό. Έχει βέβαια κάποιο δίκιο, γιατί αυτή είναι η εικόνα που δείχνει η Εκκλησία και εμείς την δημιουργήσαμε και την ανεχθήκαμε εις βάρος του άλλου... του εσωτερικού μέρους της Εκκλησίας. Που έχει φυσικά άμεσο αντίκρισμα στην καθημερινότητά μας. Αν διαβάσει κανείς τους Μακαρισμούς, αν διαβάσει το Ευαγγέλιο, όχι με έναν αρνητικό λογισμό αλλά με ανοιχτή καρδιά, του ανοίγει έναν άλλο ορίζοντα. Θα δει τι σημαίνει το να αγαπήσεις, το να συγχωρήσεις, το να ελευθερωθείς. Είναι λάθος να βλέπουμε το ένα και να μη βλέπουμε αυτό που είναι η αλήθεια της Εκκλησίας. Είναι αδικία προς τον εαυτό μας αυτό που είναι το σπουδαίο και το σημαντικό να το πετάξουμε στην άκρη.

- Η Εκκλησία δεν έχει η ίδια την ευθύνη για το τι πιστεύει ο κόσμος;

- Θα ήθελα η Εκκλησία να βρει τρόπους να βοηθήσει, ώστε να καταλάβει ο κόσμος τι είναι πραγματικά Εκκλησία, τι είναι αυτό που διδάσκει κι όχι τι φαίνεται μέσα από το κοσμικό σύστημα αξιών στο οποίο η ίδια έχει ενταχθεί. Ως Εκκλησία φταίμε γιατί λειτουργούμε ως σωματείο κι όχι ως μυσταγωγία. Δηλαδή να πάρουμε τον άνθρωπο και να του δείξουμε το πρόσωπο του Θεού.

-Τι έχει να δώσει η εκκλησία σήμερα στον σύγχρονο άνθρωπο, πώς μπορεί να λύσει τα προβλήματά του που γίνονται όλο και περισσότερο σύνθετα;

- Η Εκκλησία μπορεί να σου δείξει τα όριά σου και να σε ελευθερώσει από αυτά. Να αξιώσουμε μια Εκκλησία με πονεμένο προφητικό λόγο, με πίστη αυθεντική. Μια Εκκλησία που να εμπνέει τον άνθρωπο να βρει τον ολοζώντανο Θεό μέσα του. Αυτή είναι μια πρόταση που στέκει σε όλες τις εποχές και σε όλους τους ανθρώπους. Να μη μένουμε στους νεκρούς συμβολισμούς και τις πομπώδεις τελετουργίες, αλλά στην ουσία, που είναι ο ζωντανός θεός εντός μας...

- Μέσα από την επιστήμη μπορεί να βρει κανείς το Θεό; Είχα διαβάσει ότι ακόμη κι ο Αϊνστάιν είδε την ύπαρξη του θεού μέσα από τα πειράματά του.

- Ο Αϊνστάιν πλησίασε μόνο την ιδέα του θεού, την αίσθηση της παρουσίας του. Η εκκλησία σου δείχνει την εικόνα του Θεού, το πρόσωπο του Θεού, τον τρόπο που λειτουργεί. Δεν μιλάμε για γενικότητες, για μιαν ανώτερη δύναμη, κ.λ.π. Η επιστήμη μπορεί και να βοηθήσει, μπορεί και να το καταστρέψει. Αν ο άνθρωπος πιστεύει στη δική του αξία, στο δικό του μυαλό, η έπαρση αυτή του δίνει τέτοια θολούρα που καταστρέφει την εικόνα του Θεού μέσα του. Αν όμως ένας άνθρωπος σεμνά δεχθεί ότι μέσα από την ψηλάφηση του κόσμου που του δίνει η επιστήμη, φτάνει στην ταπείνωση, στην συστολή, στην επιφανειακή μόνο γνώση των ορίων του κόσμου, τότε θα ζητήσει να δει τι γίνεται έξω από αυτά τα όρια.

- Πρέπει να έχει κανείς ανοιχτή καρδιά για να τα δει όλα αυτά;

- Σίγουρα πρέπει να έχει ανοιχτή καρδιά, ανοιχτό μυαλό, χρειάζεται μια ευκαμψία. Άμα είσαι πέτρινος, η καρδιά σου είναι σκληρή από τον εγωισμό, τότε δε γίνεται τίποτα...

- Αυτό όμως πώς γίνεται; Γεννιέται κανείς με ανοιχτή καρδιά; Ή το 'χεις ή δεν το 'χεις;

- Καλλιεργείται. Είναι το λεγόμενο «αυτεξούσιο», η ελεύθερη βούληση, ο αρμονικός σύνδεσμος ψυχής και σώματος. Να αξιολογεί κανείς χωρίς έπαρση, με πόνο, με αγάπη. Εγώ είχα την ευκαιρία να υποψιαστώ τι γίνεται, κι ύστερα από έξι χρόνια προσωπικών αναζητήσεων, άνοιξε η καρδιά μου κι ευχαριστώ το Θεό γι αυτό.

- Τελικά βλέπει η πολλή γνώση την ψυχή;

- Όταν μέσα απ' τη γνώση ο άνθρωπος επαίρεται και αντί να βλέπει την αλήθεια βλέπει το είδωλό του, έχει πρόβλημα. Κι αυτό είναι το πρόβλημα μας σήμερα...

- Ας πάμε σε πιο πεζά θέματα. Έχετε κάτι να δηλώσετε για την οικονομική κρίση που βιώνουμε σήμερα, για τη δύσκολη κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει οι περισσότεροι από εμάς;

-Για ποια κρίση ακριβώς μιλάμε; Το Μνημόνιο είναι το πρόβλημα; Πριν δεν είχαμε κρίση; Όταν η κοινωνία μας ήταν σε κατάρρευση δεν είχαμε κρίση; Απλώς τώρα την αισθανόμαστε γιατί πιάνει το στομάχι μας, την επιβίωσή μας, τη βόλεψή μας. Αλλά αυτή η κρίση θα μπορούσε να αποπεμφθεί αν υπήρχε αφύπνιση. Και αφύπνιση σημαίνει στροφή προς τις αρχές που ήδη έχουμε στην Ελλάδα. Έχουμε φοβερή ιστορία, την οποία έχουμε τσαλακώσει, είναι η παράδοσή μας, που την έχουμε αρρωστήσει, οι φυσικές ομορφιές μας, που τις έχουμε μολύνει, είναι οι καρποί της γης μας. Έχουμε τόπο, έχουμε νησιά, έχουμε ομορφιά, έχουμε λαογραφία, ιστορία, παράδοση, πολιτισμό. Αν γυρίσουμε σ' αυτό, καμιά αγορά, καμιά Ευρώπη, κανένας κερδοσκόπος δεν μπορεί να μας πατήσει.

- Δηλαδή πού ακριβώς επικεντρώνετε την αιτία αλλά και τη λύση του προβλήματος;

- Δυστυχώς μπήκαμε στο λούκι που περνάει ο οδοστρωτήρας της παγκοσμιοποίησης και μας ισοπέδωσε. Αυτό πάθαμε. Χάσαμε τις ισορροπίες μας. Χάσαμε τις κορυφές μας γι αυτό εξαφανίστηκε η ανίχνευση του βάθους μας...

- Όλοι μιλάμε για κρίση αξιών, τόσο που έχει γίνει κλισέ...

- Ουσιαστικά πρόκειται για μια βαθύτερη πνευματική κρίση. Ξεκοπήκαμε από την ταυτότητά μας, τον πλούτο μας, τον πολιτισμό μας. Σκεφθείτε: ίδιο είναι το κούρεμα που θα δεχθεί ο πολιτισμός του Βελγίου για να ισοπεδωθεί, με τον πολιτισμό τον ελληνικό; Ε, όχι! Το τίμημα που καταβάλαμε στην ισοπέδωση είναι τεράστιο. Είναι μεγαλύτερο από οποιουδήποτε άλλου λαού. Και είναι κρίμα, είναι αδικία απέναντι στον εαυτό μας, την ιστορία μας, να χαθεί η ελπίδα... Και το τραγικό είναι ότι δεν το καταλαβαίνουμε. Αν το καταλάβουμε, αν στραφούμε σε αυτά, θα αξιοποιηθούν οι πηγές μας, η κυριότερη πηγή, που είναι ο άνθρωπος.

- Είμαστε σε προεκλογική περίοδο, σε μια ιστορική αναμέτρηση για τη χώρα. Τι περιμένετε να γίνει, τι θα αλλάξει;

- Οι εκλογές δεν με ενδιαφέρουν. Θα καταστρέψουμε κι άλλα πράγματα. Ήταν οι μεν, θα 'ρθουν οι άλλοι. Και λοιπόν; Θα πάνε ο κόσμος να ψηφίσουν. Ποιους θα ψηφίσουν, με τι κριτήριο θα ψηφίσουν; **Το ζητούμενο είναι να αρνηθούμε τη χρεοκοπία της αξιοπρέπειας, της ιστορίας, της εθνικής συνείδησης.** Προσωπικά αυτό που με ενδιαφέρει είναι ότι δεν ξυπνάμε...

- Τι πρέπει λοιπόν να κάνουμε;

- Δεν μπορώ να σας πω τι πρέπει να κάνουμε. Μπορώ όμως να σας πω, πώς πρέπει να γίνουμε για να δούμε τι θα κάνουμε. Αν ήμουν νέος, το μόνο πράγμα που θα είχα να κάνω, είναι να πάρω ένα λοστό και να ξηλώσω τα μάρμαρα στο Σύνταγμα, όπως και έγινε. Αλλά αυτό το πράγμα είναι κενό. Πρέπει να καταλάβουμε ότι η επανάσταση βρίσκεται μέσα μας, να δημιουργήσουμε μια εσωτερική ενέργεια, μια έκρηξη μέσα μας. Αυτό θα μας βγάλει κάπου...

- Αλλά για γίνει αυτό, πρέπει πρώτα οι άνθρωποι ν' αλλάξουν..

- Δεν μπορώ ν' αλλάξω τους άλλους. Τον εαυτό μου μπορώ. Θα μπορούσα ίσως μόνο να τους εμπνεύσω. Για παράδειγμα, δεν μπορώ να πάω στη Σύνοδο και ν' αλλάξω τους δεσποτάδες πώς σκέφτονται. Μπορώ όμως να μην αφήσω να με πατήσει το κακό εκκλησιαστικό σύστημα, να αντιδράσω. Να αντιδράσετε κι εσείς στο κακό δημοσιογραφικό σύστημα, ν' αντιδράσει ο καθένας σε όποιο είναι. Το ζήτημα είναι να βγάλω μέσα απ' την καρδιά μου το εν εμοί πνεύμα της αληθείας.

- Είναι λοιπόν προσωπικός ο αγώνας; Μπορεί μια φωτεινή μονάδα να σπάσει το καθολικό σκοτάδι;

- Εγώ είμαι μόνο ένα κεράκι μικρό, που το κρύβω με την παλάμη μου να μη σβήσει. Κάποτε μίλησα σε ένα σχολείο και ένα κορίτσι – που μου είπαν αργότερα πως ήταν το πιο προβληματικό- ήρθε και μου είπε: «Πάτερ, μας άναψες τη λαμπάδα, αλλά μόλις βγούμε έξω φυσάει. Τι να κάνουμε;» και της είπα : « Ε, βάλτε το χέρι σας να μη σβήσει η λαμπάδα.». Έτσι αισθάνομαι εγώ τώρα. Βάζω το χέρι μου να μη μου σβήσει η λαμπάδα μου.

- Πρέπει δηλαδή να είμαστε συνέχεια σε άμυνα;

- Όχι σε άμυνα, σε διαρκή εγρήγορση. Να προστατεύσουμε την αλήθεια. Και η αλήθεια βρίσκεται πάντα στην απλότητα. Να ξαναδώσουμε φωνή στους απλούς ανθρώπους. Εκεί βρίσκεται η σοφία. Μέσα από την απλότητα θα δούμε την αλήθεια.

Κάπου εδώ έπρεπε να τελειώσει η συζήτηση με τον σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Νικόλαο. Κόσμος πολύς, προσκυνητές Λευκαδίτες και ξένοι, περίμεναν στην πόρτα να τον χαιρετήσουν και να πάρουν την ευλογία του. Η ανυπόκριτη αγάπη τους έκανε τα πρόσωπά τους να λάμπουν, όταν κατάφερναν να τον συναντήσουν, για να του φιλήσουν το χέρι και να τον προσκαλέσουν να ξανάρθει στο νησί μας. Αλλά η λάμψη που χυνόταν απ' τα δικά του μάτια καθώς ευλογούσε τα τέκνα του, πλημμύριζε το χώρο κι έφτανε ως τις καρδιές μας. Τα λόγια του βαθιά και σοφά, απλά και ξάστερα, με συντροφεύουν ακόμα. Μια άλλη οπτική, ουσιολογική των πραγμάτων, που κρύβεται στα πιο απλά και αληθινά πράγματα στη ζωή, είναι τελικά μέσα μας και είμαστε εμείς οι ίδιοι. οι μόνοι που φέρουν την ευθύνη.

- Τι ωραία που μας τα λέτε! είπα κοιτώντας γοητευμένη την αγέρωχη μορφή με την αφοπλιστική παιδικότητα.
- Τι ωραία που είναι! Δεν είναι ωραία;, με απογείωσε εκείνος με τον χαρακτηριστικό αυθορμητισμό του.

Αν θέλετε να πάρετε μια καλή γεύση από τον ευλογημένο τρόπο που ο πάτερ Νικόλαος επικοινωνεί με το κοινό, διαβάστε τα βιβλία του. Ιδιαίτερος το τελευταίο του «**Εκεί που δε φαίνεται ο Θεός**» είμαι σίγουρη πως θα το βρείτε και σεις αριστουργηματικό.

Χαρά Σαΐτη

Δημοσιεύθηκε στα «Νέα της Λευκάδας» στις 8-6-2012